

CREIXEMENT, DECREIXEMENT..... O DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE ?

Eduard Furró Estany. - agost de 2018-

Els essers humans ens trobem immersos en un veritable canvi d'era on ens coincideixen dos grans reptes:

D'un costat la ineludible substitució d'un model energètic generador de conflictes -que exhaureix els recursos, enverina els medis i desestabilitza els règims climàtics- per un de nou basat en l'aprofitament dels recursos nets i renovables que el Sol posa a la nostra disposició en magnitud inexhaurible a la nostra escala.

I d'altra banda la necessitat d'aconseguir adaptar les nostres escales de valors i comportaments socials a l'aprofitament sostenible dels recursos i la difusió del benestar i dels coneixements a tota la humanitat, per tal de fer possible el necessari autocontrol demogràfic i la necessària conservació de la biodiversitat i els valors naturals del planeta.

Uns recursos que en definitiva no són altre cosa que l'únic rebost de que disposem per tal de poder continuar el nostre viatge com a essers vius.

Necessitem encarar doncs un veritable canvi de paradigma energètic i social per tal de poder iniciar una nova etapa de la nostra evolució.

I en tant que ens acostem cada cop més a la fi d'aquesta era, afloren més sensacions d'urgència de canvi i alhora desorientació en com fer aquests canvis, barrejat amb intents de retorn al passat, on el model encara amagava els greuges del seu final de recorregut.

I enmig d'aquestes incerteses, apareixen en el sí de la societat tot tipus de dubtes, temors, propostes i alarmes.

Uns parlen de la necessitat de continuar *creixent*, però conscients del caràcter finit dels recursos, proposen restringir el creixement només a un quants negant el futur a la resta.

Una visió realment curta de ment o cega de mires, atès que la contaminació dels medis, el canvi climàtic i l'exhauriment dels recursos afecta a tota la vida en el planeta obrint pas a extincions de biodiversitat, migracions massives i lluites fratricides per aconseguir un darrer recurs, un espai menys contaminat o un cabal d'aigua menys insalubre.

El seny alerta però de continuar amb l'actual model de creixement i llavors s'alcen veus que comencen a parlar de *decreixement*.

En el meu parer aquesta proposta és més una reacció sorgida del cor, enfront dels greuges, conseqüència del creixement, que no pas un remei en si.

Decréixer comporta continuar creixent, però menys. Resulta doncs imprecís quant als límits d'aquest decreixement i en tot cas simplement permet dilatar un cert temps (a ben segur insignificant) la pròpia obsolescència intrínseca del creixement.

I si interpretem decreixer com a una disminució gradual del creixement, aquesta acció, encara que de necessitat obvia, no ens aporta expectatives i per tant tampoc resulta una opció de futur.

Amb tot, tan sols tindria sentit un decreixement com a eina de mesures d'eficiència al servei de la transició a una opció alternativa al creixement.

Però com en d'altres situacions, que presenten dilemes sense sortida aparent, la millor opció sol ser sempre abstraure's del moment i agafar perspectiva per tal de situar a l'horitzó possibles camins, perquè i solucions.

En aquest sentit seria bo plantejar doncs un possible model de futur pel que fa a la nostra evolució com espècie humana.

En definitiva plantejar un model previ que generi expectatives i ens permeti implementar propostes i possibilitats per poder avaluar després accions i resultats.

Si féssim cas al model proposat per Nicolas Kardeshev, acceptat per una part molt important de la comunitat científica, el procés evolutiu d'una civilització vindria marcat per tres nivells de comportament, funció de la quantitat i tipus de fonts d'energia a utilitzar.

Segons aquesta classificació el Nivell 1 correspondria a l'aprofitament de tota l'energia que el planeta rep del seu Sol. Això ens permetria prou energia i coneixements per poder passar a Nivell.2 on la sortida a l'espai exterior més proper permetria l'accés a tota l'energia radiada per el Sol i un posterior salt a Nivell.3, possiblement ja amb assentaments fora del planeta Terra, amb possibilitats de començar a explorar l'espai exterior de la nostra galàxia.

En quina posició ens trobaríem avui dins d'aquest model ?

Si prenem com a base aquesta proposta, la meua opinió és que el primer nivell (N-1) correspondria a la fase inicial d'aparició de l'espècie, caracteritzada per tres fases o accions bàsiques;

- 1) Creixement.
- 2) Ocupació de territori.
- 3) Adaptació al planeta.

Podríem dir que ens trobem en el trànsit d'aquest nivell.1 que ens marca com a límit d'acció l'àmbit del planeta que ens acull.

De fet estem creixent, anem ocupant, ens anem adaptant als territoris, disposem ja dels coneixements i les tecnologies per aprofitar l'energia que rebem del Sol, però ens manca culminar el darrer pas d'adaptació al planeta.

Aquesta darrera fase és en realitat la clau de volta que marca per si mateixa els límits de les dues anteriors.

Els límits finits del planeta marquen la fi de les fases de creixement i ocupació de territori per obrir pas a la darrera d'adaptació al planeta.

Cap llei universal ens priva de culminar aquest procés de Nivell.1 i de fet n'és una necessitat ineludible si volem consolidar el progrés assolit i evitar que les lleis inexorables, universals i dels recursos finits, ens retornin al punt d'inici per tornar a encarar unes noves fases de creixement i ocupació. Però aquets cop dins d'un escenari completament hostil per el desenvolupament de la vida, que haurem propiciat amb les nostres accions conscient i/o inconscientment cegues o irresponsables.

Si analitzem aquestes etapes, de per si, la paraula créixer és sinònim d'augmentar, de multiplicar-se i això comporta ocupar, però sense un condicionant necessàriament conscient de raó o implícit quan a límit.

El creixement te sentit en els moments inicials d'aparició de l'espècie. Cal multiplicar-se, explorar, conèixer i ocupar territoris, tot utilitzant els recursos a l'abast.

Però ahora que creixem anem adquirint coneixements sobre el medi i les lleis de la natura. També dels paràmetres que han de regir la convivència. I aquest bagatge ofereix la possibilitat d'estabilitzar creixement i ocupació per passar a la darrera etapa d'adaptació al planeta.

En el meu parer el nivell de coneixements adquirits són ja suficients en escriure per deixar de parlar i actuar sota paràmetres de fases primitives de creixement i ocupació del territori i passar a basar les nostres accions sota el concepte de desenvolupament.

La paraula desenvolupar és sinònim de fer actiu quelcom latent amb l'objectiu de canviar gradualment d'un estat a un altre de més perfecte.

És a dir aprofitar aquests coneixements adquirits per assolir la nostra adaptació al planeta com a darrera fase de consolidació d'una civilització de Nivell.1.

De fet la nostra capacitat de raonar i els coneixements adquirits en les dues primeres etapes ens han permès arribar a les portes de poder culminar aquest primer nivell, i una bona prova n'és la definició generalitzada que hem fet del concepte de *desenvolupament sostenible* com un << sistema d'interès públic que ha de permetre el desenvolupament econòmic i l'ús dels recursos per tal que a llarg termini no es comprometí la vida en el planeta ni la qualitat de vida de la nostra espècie >>.

Una definició que referma el grau de consciència que hem arribat a adquirir vers les nostres possibilitats de continuar progressant en el nostre viatge evolutiu.

Que ens priva doncs d'implementar amb força i determinació aquesta darrera etapa ?

Tenim tots els indicadors i alarmes en vermell vers les possibilitats de culminar el nostre primer nivell com a civilització.

Exhauriment dels recursos, desaparició de biodiversitat, aigües i atmosferes contaminades, inici de migracions massives i un model energètic de combustibles fòssils i urani, en fases d'exhauriment, que desestabilitza els règims termodinàmics de l'atmosfera i estan provocant un canvi climàtic que amenaça el futur de la vida.

A ben segur que un dels handicaps sigui vèncer les inèrcies a canviar el sistema organitzatiu del comportament social que fins ara hem instaurat al voltant del creixement continuat, tan poblacional com de consum de productes, serveis i ús de l'energia procedent de recursos exhauribles i d'alt risc per la vida com els combustibles fòssils i l'urani.

Però per aquest comès disposem de quatre eines fonamentals que són:

- a) La difusió transversal dels coneixements.
- b) Els objectius del desenvolupament.
- c) L'aprofitament de les fonts netes i renovables.
- d) L'implementació de l'economia circular dels recursos.

Les dues primeres eines (a,b) són fonamentals per establir la població i els assentaments des de la convicció i el respecte.

L'ús de les fonts d'accés a l'energia Solar i Geotèrmica (c) poden aportar sobirania energètica i per tant garantir el dret universal d'accés a l'energia.

Les pràctiques d'economia circular (d) poden garantir l'aprofitament sostenible dels recursos.

L'acció combinada d'ambdues eines (c) i (d) pot obrir pas a les activitats productives distribuïdes, és a dir a la producció en *km. zero* aplicada a totes les activitats de serveis i productes en totes les cultures que hem poblat el planeta.

Si triem progrés podem culminar el Nivell.1. Sens dubte una plataforma que ens permetrà poder continuar millorant la nostra convivència, mitjançant l'incorporació transversal de nous coneixements i projectes comuns vers noves fites i nous horitzons. Uns nous horitzons d'accés al Nivell.2 on poder eixamplar els nostres límits planetaris fins el sistema Solar del que formem part.

Si triem conscient o inconscientment retrocés, no consolidar aquest Nivell.1 no representaria una opció sinó un desencert que condueix a un veritable suïcidi com espècie, però també d'homicidi vers la resta dels essers vius.

Culminar la fase d'adaptació al planeta comporta dificultats, és cert, i cal fer prevaldre voluntats socials enfront de centres de poder i decisió altament burocratitzats, febles quan a decisions de canvi i fortament pressionats per molts tipus d'interessos miops de curt termini.

Però no ens queda altre opció que obrir la porta a un futur immens de possibilitats de treball, de coneixements, de benestar social i per tant de convivència, treballant dins un sistema organitzatiu cada cop més equilibrat, més participatiu i més just, en el marc del que ja hem anomenat i definit com el *desenvolupament sostenible*.

Penso que la tria és força clara, al menys per una part cada cop més important de la societat que treballem en el convenciment de que paga en escreix assolir aquest darrer esforç i culminar 400.000 anys de procés evolutiu que ens ha de permetre encarar el segon nivell de la nostra humanització.

Tenim l'opció, disposem dels coneixements i les eines..... la decisió és nostra i sens dubte la clau rau en la fortalesa de les nostres conviccions.

Eduard Furró Estany.
agost de 2018.